

Warszawa, 12 grudnia 2011 r.

Raport o stabilności systemu finansowego Grudzień 2011 r.

Sytuacja sektora bankowego, który jest najważniejszym segmentem systemu finansowego w Polsce, poprawiła się od lipcowego badania, wynika z „Raportu o stabilności systemu finansowego. Grudzień 2011”. System bankowy odnotowuje wysokie zyski, zbliżone do osiągniętych w rekordowych latach poprzedzających globalny kryzys finansowy. Sytuacja niebankowych instytucji finansowych również poprawiła się i nie rodzi zagrożeń dla stabilności systemu finansowego.

Z raportu NBP wynika, że sytuacja polskich banków jest dobra, ich zdolność do absorpcji ewentualnych strat pozostaje wysoka, a system finansowy jest stabilny. Jednak niepewność, co do rozwoju sytuacji gospodarczej za granicą jest obecnie wysoka, a konsekwencje negatywnych scenariuszy rozwoju sytuacji w strefie euro mogą być poważne. Generuje to istotne ryzyko, z którym - w przypadku negatywnego rozwoju sytuacji - polskie banki będą musiały się zmierzyć. Dlatego NBP przedstawia w Raporcie rekomendacje, których realizacja w opinii NBP przyczyni się do dalszego umocnienia odporności polskiego systemu finansowego na negatywne szoki.

Banki powinny prowadzić ostrożną politykę dywidendową tak, aby dysponować odpowiednim buforem na pokrycie kosztów ewentualnego spowolnienia gospodarczego. Zwiększenie wyposażenia polskich banków w kapitał podniesie ich wiarygodność jako niezależnych podmiotów. To z kolei pomogłoby im również w pozyskaniu finansowania z innych źródeł niż banki-matki, co zmniejszyłoby zależność polskich banków od sytuacji finansowej akcjonariuszy. Banki powinny również szczególną uwagę poświęcić wzmocnieniu swoich buforów płynnościowych, jak również pozyskiwaniu długoterminowego finansowania. NBP uważa również, że walutowe kredyty mieszkaniowe powinny zostać wycofane z oferty bankowej, stając się produktem niszowym, dostępnym wyłącznie klientom, którzy uzyskują trwałe przychody w walucie kredytu.

„Raport o stabilności systemu finansowego. Grudzień 2011” identyfikuje następujące ryzyka dla stabilności systemu finansowego oraz bada jego odporność na te zaburzenia.

Ryzyko spowolnienia wzrostu gospodarczego

Polski system finansowy funkcjonuje w coraz bardziej zintegrowanym otoczeniu. Rozwój sytuacji w krajach Unii Europejskiej i innych krajach wysoko rozwiniętych jest obciążony dużą niepewnością, w znacznym stopniu ze względu na eskalację kryzysu zadłużenia sektora publicznego w części krajów strefy euro. Jest to najważniejszy czynnik ryzyka tak dla sytuacji polskich banków, jak i dla całej polskiej gospodarki.

W raporcie NBP szacuje wpływ ewentualnego silnego spowolnienia gospodarczego na sytuację polskich banków, wykorzystując makroekonomiczne analizy szokowe, czyli tzw. stress-testy. Analizy te nieprzypadkowo określa się mianem „szokowych”, gdyż badają one odporność banków na skrajne, mało prawdopodobne, choć jeszcze możliwe do wystąpienia scenariusze makroekonomiczne. Nie są one natomiast w żadnym stopniu prognozą, co do rozwoju sytuacji w sektorze finansowym.

NBP przyjął szczególnie rygorystyczne założenia tych stress testów. Scenariusz szokowy zakłada istotne obniżenie dynamiki polskiego PKB w wyniku ponownego spowolnienia gospodarczego w krajach rozwiniętych. Dodatkowo scenariusz zakłada deprecjację złotego oraz silny wzrost rentowności krajowych obligacji.

Wyniki stress-testu wskazują, że większość krajowych banków komercyjnych posiada wystarczające kapitały do zaabsorbowania skutków silnego spowolnienia wzrostu gospodarczego. Nawet w takich warunkach większość banków utrzymałaby zdolność do generowania dodatniego wyniku operacyjnego, który ograniczyłby negatywny wpływ potencjalnych odpisów z tytułu utraty wartości kredytów na wysokość kapitałów. Skala potrzebnego dokapitalizowania części banków – uwzględniająca zaostrzone wymogi kapitałowe wynikające z postanowień Rady UE z 26 października 2011 r. (czasowe podniesienie minimalnego poziomu współczynnika wypłacalności do 9 procent i uwzględnianie w jego obliczaniu wyłącznie kapitału najwyższej jakości) - byłaby ograniczona i wyniosłaby niecałe 6 mld zł, czyli mniej niż 6 procent dzisiejszego kapitału sektora bankowego.

Ryzyko braku finansowania dla banków

Negatywny rozwój sytuacji w krajach rozwiniętych mógłby także wpłynąć na polskie banki poprzez kanał finansowania działalności. Wiele krajowych banków finansuje się bezpośrednio u zagranicznych podmiotów dominujących. Niebezpieczeństwo nagłego wycofania tego finansowania przez banki-matki można oceniać jako ograniczone, niemniej jednak nie można go całkowicie pomijać ze względu na ekspozycje tych banków na ryzyko związane z kryzysem zadłużenia w niektórych państwach strefy euro.

W warunkach wzrostu awersji do ryzyka i odpływu kapitału z rynków wschodzących część banków mogłaby też napotkać trudności z odnowieniem operacji swapowych służących zabezpieczeniu ryzyka związanego z portfelem kredytów walutowych, jak również odnowieniem finansowania pozyskanego z rynków finansowych w innej formie.

NBP zbadał odporność systemu bankowego na takie zaburzenia, przeprowadzając tzw. stress-test płynnościowy. Przyjęto w nim szczególnie rygorystyczne założenia natychmiastowej utraty przez banki znacznej części finansowania, zarówno pozyskanego od banków-matek, jak i depozytów krajowego sektora niefinansowego. Prawdopodobieństwo realizacji tak skrajnego scenariusza można uznać za znikome. Wyniki stress-testu wskazują, że nawet przy tak rygorystycznych założeniach większość banków utrzymałaby płynność. Część banków powinna jednak przebudować strukturę finansowania lub zwiększyć wartość posiadanych przez siebie płynnych aktywów aby zapewnić odpowiednią odporność na szoki płynnościowe.

Należy podkreślić, że dotychczas polski system finansowy wykazywał dużą odporność na zaburzenia rynkowe. Nawet pod upadku banku *Lehman Brothers* i praktycznym zamknięciu niektórych segmentów rynków finansowych, polskie banki pozostały stabilne. Stabilność systemu bankowego została wówczas dodatkowo wsparta przez działania instytucji sieci bezpieczeństwa, w tym zwłaszcza NBP, który zaoferował bankom operacje swapowe, ale przede wszystkim przez działania banków-matek, które wsparły banki w Polsce dodatkowym finansowaniem.

Ryzyko zmian własnościowych

Raport identyfikuje jeszcze jedno ryzyko, powiązane z wymienionymi powyżej. Niektórzy inwestorzy strategiczni polskich banków mogą zdecydować się na ich sprzedaż. Takie działania mogą wynikać z trudnej sytuacji finansowej inwestorów strategicznych, ponieważ rentowność działalności banków w Polsce jest wysoka. Aby proces ewentualnych zmian właścicielskich nie osłabił stabilności polskiego systemu finansowego, ważne jest, żeby przebiegał w sposób uporządkowany, a nowi właściciele banków dysponowali odpowiednimi zasobami finansowymi, wiedzą i renomą zapewniającą stabilne funkcjonowanie przejmowanych banków.